

ZWART FRONT
LUST 9 C.P.H.

'Storm op den Staat!'

Arnold Meijer
1905-1965

ANDRÉ VAN NOORT

'Storm op den Staat!' Arnold Meijer (1905-1965)

Bij alles hadden wij voor oogen, wat in het belang van Nederland was en daarom stonden wij steeds met opgeheven hoofd ten overstaan van onzen eenigen uiteindelijk beslissenden rechter in deze: NEDERLAND.

Arnold Meijer, *Alles voor het Vaderland* (Oisterwijk 1946), blz. 498.

‘Storm op den Staat!’ Arnold Meijer (1905-1965)

Een biografie van een fascistische leider

ANDRÉ VAN NOORT

Hilversum
Verloren
2022

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt met financiële bijdragen van:

Hendrik Mullerfonds
M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
Historisch Genootschap Warmelda
Gemeente Oisterwijk

Illustraties op het omslag: Arnold Meijer in fascistenuiform (Foto Fa. A. van Beurden te Tilburg), Zwart Front-graffiti onder spoorbrug en Arnold Meijer met enige reisgenoten op Mallorca in de winter van 1961 en 1962. Deze foto's zijn afkomstig uit een particuliere collectie.

ISBN 9789464550221

© 2022 André van Noort
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum
www.verloren.nl

Omslagontwerp: Rombus/ Tanja Stropsma, Hilversum
Opmaak: Rombus/ Patricia Harsevoort, Hilversum

De auteur heeft alles in het werk gesteld om mogelijke rechthebbenden van beeldmateriaal te achterhalen. Wie desondanks van mening is dat zijn rechten niet in acht zijn genomen, kan zich wenden tot de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Inleiding	7
I DE PRIESTERSTUDENT 1905-1933	11
1 Jeugd	13
2 Oudenbosch, Voorhout en Amsterdam	18
3 Uden	21
4 Hageveld	25
5 Warmond	28
6 Een zwervend bestaan	41
II DE POLITICUS 1934-1941	55
7 Zwart Front	57
8 Nationaal Front	116
III DE ONDERNEMER 1942-1965	151
9 Champignonkweker en ontginner	153
10 Arrestatie, berechting en straf	165
11 Champignonkweker en horecabaas	210
12 Herinneringen aan Arnold Meijer	238
Epiloog	242
Geraadpleegde bronnen en literatuur	245
Persoonsnamenregister	250

Inleiding

Op 17 juni 1965 stierf in Oisterwijk de Nederlandse fascistische leider Arnold Meijer. Enkele dagen later (21 juni) vond zijn uitvaart plaats. Het was toen een snikhete dag, maar dat weerhield mensen er niet van deze bijzondere gebeurtenis te aanschouwen. Er was veel volk op de been. Zijn kist lag op een eenvoudige boerenkar getrokken door twee paarden. De kist was bedekt met een Vlaamse leeuwenvlag. Gekleed in zwart uniform werd zijn stoffelijk overschot naar de begraafplaats van de H. Joannes-kerk te Oisterwijk vervoerd. Dat moet een bijzonder gezicht geweest zijn. Wie was deze man en hoe is hij na zijn dood de geschiedenis ingegaan?

In *De Stem* van 18 juni 1965 werd naar aanleiding van het overlijden van Arnold Meijer bericht:

Arnold Meijer was in de jaren dertig een van de initiatiefnemers en later 'leider' van Zwart Front, een organisatie op politiek terrein, aanhanger van de maatschappijbeschouwing van Salazar, ook toen reeds president van Portugal. Meijer meende dat de ideeën van Salazar waren gebaseerd op de pauselijke encycliek *Rerum Novarum*. Naar algemeen inzicht vertoonde de Zwart-Frontbeweging fascistische trekken. Zwart Front was niet antisemitisch.

Van 1934 tot 1937 verscheen het blad *De Nieuwe Gemeenschap*. Het *Algemeen Dagblad* van 6 december 1977 meldde hierover:

Een blad ging verder en werd steeds fascistischer. Het zei bijvoorbeeld heil te verwachten van het opkomende Duitse nationaalsocialisme en in Arnold Meijer, de man die in het 'Zwart Front' de Nederlandse fascistische splinterpartijen verenigde, werd de nieuwe leider van het Nederlandse volk gezien.

In het NRC *Handelsblad* van 5 februari 1983 verscheen een groot artikel over de Amsterdamse fascist en verzetsman Jan Baars:

Zijn volgelingen van boven de grote rivieren schaarden zich achter Groeninx van Zoelen, beneden de Moerdijk zocht men het in de gelederen van het Zwart Front van Arnold Meijer, een gemanneerde priester en antisemiet. 'Zelf ben ik er toen mee gestopt,' zegt Baars, 'ik heb me vooral beziggehouden met het bestrijden van de NSB'.

Naar aanleiding van de uitgave van het boek van G.R. Zondergeld, *Een kleine troep vervuld van haat*, schreef *De Leidse Courant* van 26 augustus 1986:

Generaal Taillehaeck: waarschijnlijk werd er nooit een treffender aanduiding voor Arnold Meijer bedacht, meer schertsfiguur dan zwaargewicht. Desondanks deugde hij niet: met name een notoire anti-semiet, die zelfs uiterst krasse taal jegens zijn joodse landgenoten gebruikte en de vuilspuiterij van Albert Kuyle alle ruimte gaf.

In een artikel uit *De Volkskrant* van 8 februari 1990 wordt J. Vriens, archivaris in 's-Hertogenbosch genoemd. Hij inventariseerde de archieven van Zwart en Nationaal Front en het persoonlijk archief van Arnold Meijer en typeerde Meijer als volgt:

Als leider een puinhoop, als politicus een onbenul, een gevaarlijk soort padvinder [...] Maar Meijer was een zeer sympathieke, charmante persoonlijkheid, sociaal zeer bewogen en een voortreffelijk spreker. Aan zijn nationaal-Nederlandse gezindheid bestond geen twijfel.

Het *Leidsch Dagblad* vermeldt op 9 maart 1992:

Het Heemsteedse College Hageveld, dat onlangs een schoolreisje naar het Oostenrijkse Lambach afbles omdat Adolf Hitler daar enkele jaren op de lagere school heeft gezeten, blijkt zijn eigen 'zwarte schaa' te hebben. Arnold Meijer, leider van het vooroorlogse katholiek-fascistisch Zwart Front, heeft als priesterstudent het Kleinseminarie van Hageveld enkele jaren bezocht. Tijdens zijn verblijf op Hageveld, maar vooral op het Grootseminarie in Warmond deed hij zijn fascistische ideeën op. Volgens historicus Lou de Jong was het Zwarte Front kwaadwilliger dan de NSB. Hij betitelt Meijer als 'een fanaticus'.

Tijdens mijn onderzoek heb ik met veel mensen over Arnold Meijer gesproken. Zij vonden hem fout en noemden hem een NSB'er. Maar de meeste mensen gaven aan nog nooit van de man gehoord te hebben. Daarmee kan worden gezegd dat hij volkomen vergeten is. Dat is best vreemd voor iemand die voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Nederlands fascisme een belangrijke rol gespeeld heeft.

Maar kloppen hiervoor genoemde typeringingen wel? Kunnen we zeggen dat Meijer een aanhanger van Salazar, de man die de fascistische splinterpartijen verenigde, een gemankeerde priester, schertsfiguur, een notoire antisemiet, een gevaarlijk soort padvinder, zwart schaa, fanaticus en NSB'er was? Na het lezen van deze biografie kunt u zelf oordelen of dat zo is.

Mijn belangstelling voor Meijer werd gewekt toen een lid van het Historisch Genootschap Warmelda opmerkte dat hij in Warmond aan het Groot-Seminarie gestudeerd had. Het 50-jarig bestaan van deze historische vereniging motiveerde mij om voor het jubileumboek een artikel over zijn tijd op dit seminarie te schrijven.

Dat boek verscheen in 2016, maar het onderwerp liet me niet los. Ik zocht contact met de schrijver en publicist Wim Zaal te Muiden. Hij heeft veel over het Nederlands fascisme geschreven. Intussen verscheen mijn artikel ook in het blad van de heemkundekring *De Kleine*

Meijerij te Oosterwijk. Ik kwam naar aanleiding hiervan in contact met Coby Streng-Meijer en haar familie: zij is een nicht van Arnold Meijer en had nog veel materiaal over hem.

In het Leids Jaarboekje van 2017 verscheen mijn artikel met enige aanpassingen opnieuw. Wim Zaal suggereerde naar aanleiding hiervan een biografie over Meijer te schrijven. Dat leek mij een goed idee. Er is over Meijers rol als leider van Zwart en Nationaal Front in de jaren 1934-1941 al vrij veel gepubliceerd door onder meer Wim Zaal, L.M.H. Joosten, A.A. de Jonge, Gjalt Zondergeld en Hans Schippers, maar over zijn leven voor en na die tijd is nooit uitgebreid geschreven.

Deze biografie is niet allereerst een uiteenzetting over Zwart en Nationaal Front. Daarover is door genoemde auteurs al genoeg geschreven. Het gaat over de persoon Arnold Meijer. Deze biografie is geen poging Meijer te rehabiliteren en hem op een voetstuk te zetten. Mijn doel is een zo objectief mogelijk beeld van zijn persoon te geven. Ik heb daarbij gebruik gemaakt van massa's archiefmateriaal, want er is veel over hem bewaard gebleven. Ik denk hierbij aan de archieven van Zwart en Nationaal Front en zijn persoonlijk archief bij het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC), zijn justitiedossier bestaande uit 21 archiefdozen in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) bij het Nationaal Archief en archivalia bij het NIOD in Amsterdam.

De titel van dit boek is 'Storm op den Staat!', de strijdkreet van Zwart Front. Veel brieven eindigden hiermee. De kreet toont het revolutionaire karakter van Meijers beweging aan.

Ik wil graag iedereen bedanken die mij op de één of andere manier behulpzaam is geweest bij de totstandkoming van deze biografie. Vier personen wil ik speciaal noemen: Wim Zaal voor de prettige correspondentie, het verstrekken van gegevens en het lezen van mijn teksten. Helaas stierf hij in 2021. Zonder zijn hulp was dit boek nooit tot stand gekomen; Coby Streng-Meijer voor de prettige gesprekken en het verstrekken van gegevens; Willem Huberts, kenner van de geschiedenis van het Nederlands fascisme, voor het delen van gegevens en het lezen van de tekst en Mathieu Fannee eveneens voor het meelesen. Tot slot bedank ik alle medewerkers van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) voor hun hulp en Brabantse gezelligheid.

I DE PRIESTERSTUDENT 1905-1933

1 Jeugd

Het is vrijdag 5 mei 1905, keizer Wilhelm van Duitsland heeft graaf Von Bülow op zijn verjaardag een staande klok van verguld brons versierd met zijn beeltenis ten geschenke gegeven. Er is gedoe over de bruidsjurk van de Duitse kroonprinses, die niet in Duitsland maar in Frankrijk gemaakt is. De moeder van de aanstaande bruid, groothertogin Anastasia van Mecklenburg, kreeg in de Duitse pers veel kritiek, ja, men achtte het in hofkringen uitgesloten dat zij naar de bruiloft in Berlijn zou komen. De toestand in Spanje werd met de dag erger: stakingen en oproeren waren schering en inslag en in Rusland hadden de troebelen nu ook Moskou bereikt. Daar wilde een politiemannet een groep mensen, die naar muziek stond te luisteren, uiteen slaan. Een werkmannet sloeg de agent in het gezicht waarop hij een koffiehuis in vluchtte. De menigte plunderde op haar beurt het koffiehuis. Een toegesnelde groep gendarmes wist de groep te verjagen, maar kon niet verhinderen dat de geplaagde agent uiteindelijk zelfmoord pleegde. Het weerbericht van 5 mei meldde voor de namiddag: matige noordoostelijke wind, gedeeltelijke bewolkte lucht en weinig verandering in de temperatuur.

Dit is zomaar een greep uit het *Leidsch Dagblad* van 5 mei 1905. Op deze dag werd op de Josephus Hoeve aan de Aalsmeerderweg in het dorp Rijk in de Haarlemmermeerpolder een jongetje geboren, dat de naam Arnoldus Josephus Meijer kreeg. Hij was het achtste en tevens laatste kind in een rooms-katholiek agrarisch gezin. We kijken eerst naar zijn familie om een beeld te krijgen van het milieu waarin hij opgroeide.

In 1838 werd besloten tot de droogmaking van het Haarlemmermeer, met als belangrijkste doel de dreiging van het water weg te nemen. Er werd begonnen met het graven van de Ringvaart buiten het meer. Tussen de Ringvaart en het meer kwam een dijk en met behulp van drie stoomgemalen (De Cruquius, De Lijnden en De Leeghwater) werd het water weggepompt. In 1852 was de polder officieel droog. Het karwei had dus veertien jaar geduurd.¹

Vervolgens werden de drooggemaakte landen door de Commissie van Beheer en Toezigt over de droogmaking van het Haarlemmermeer publiekelijk geveild. Op 29 november 1854 kochten Petrus Martinus Hoek, burgemeester te Wateringen, David Meijer, brander te Schie-

¹ P.G.J. de Boer, *Haarlemmermeeders in moeilijkheden. Aspecten van de medisch-sociale geschiedenis van Haarlemmermeer in de vorige eeuw* (Hoofddorp 1983), blz. 12-15.

De Josepha's Hoeve, het geboortehuis van Arnold Meijer in het dorp Rijk, Gemeente Haarlemmermeer (particuliere collectie).

dam en Hendrik Meijer, particulier te Drumpt, in de afdeling Vijfhuizen sectie F de nummers 19, 20, 21, 25, 26 en 27. Zij betaalden voor deze percelen een totaalbedrag van f 181.100.²

Deze drie kopers waren familie van elkaar. Hendrik of Henricus Meijer, geboren op 3 april 1837 in Schiedam, was een zoon van David Meijer en Petrus Martinus Hoek was zijn oom. Hoek stierf op 6 oktober 1857 te Wateringen. Zijn erfgenamen verkochten een jaar later hun aandeel in genoemde percelen, waarop inmiddels twee bouwmanwoningen gebouwd waren, aan vader en zoon Meijer voor een bedrag van f 54.000.³

Henricus Meijer vestigde zich op 1 december 1861 als landbouwer op zijn bezittingen in de Haarlemmermeerpolder en trouwde in 1863 te Hazerswoude met Gijsberta van der Burg. Zij kregen twaalf kinderen. Hun oudste zoon David Johannes Stephanus Meijer, geboren op 26 december 1866 te Haarlemmermeer en hierna gewoon David genoemd, werd ook landbouwer en vestigde zich op Josepha's Hoeve in het dorp Rijk in de Haarlemmermeerpolder. Hij pachtte deze boerderij van de familie Mutsaers uit Tilburg. De boerderij had een oppervlakte van 60 hectare en 13 are.

Henricus Meijer heeft zijn bezittingen in de Haarlemmermeerpolder behoorlijk uitgebreid. Hij had op een gegeven moment 101 hectare, 82 are en 90 centiare verspreid over de

2 Particuliere collectie, extract van het proces-verbaal van veiling en toewijzing van landen in de Haarlemmermeerpolder voor notaris Fredrik Wilhelm Fabius te Amsterdam d.d. 29 november 1854.

3 Particuliere collectie, proces-verbaal van veiling en toewijzing van twee bouwmanwoningen met bijbehorende landen in de Haarlemmermeerpolder voor notaris Aart Jan Murraij te Den Haag d.d. 23 juni, 30 juni en 1 juli 1858.

dorpen Vijfhuizen en Rijk in bezit. Hij overleed op 29 januari 1886 en vervolgens werden zijn bezittingen verkocht. Zijn schoonvader Arnoldus van der Burg uit Hazerswoude kocht de boerderij in Vijfhuizen met een oppervlakte van 60 hectare, 2 are en 80 centiare. Van der Burg stierf op 4 januari 1899 in Hazerswoude. Zijn dochter Gijsberta erfde genoemde boerderij.

David Meijer trouwde op 18 mei 1894 te Haarlemmermeer met Anna Catharina Commandeur, geboren in 1868 te Schagen. Zij kregen acht kinderen:

- 1 Johanna Gijsberta Maria (Jans), geb. 17 maart 1895;
- 2 Hendricus Josephus (Henri of Harry), geb. 7 maart 1896;
- 3 Gijsbertha Johanna Maria (Bertha), geb. 10 juli 1897;
- 4 Johanna Christina, geb. 2 januari 1899;
- 5 Jan Josephus (Jan), geb. 1 juni 1900;
- 6 Maria Margaretha (Marie), geb. 25 maart 1902;
- 7 Arnoldus Josephus, geb. 1 augustus 1903 en overl. 27 december 1904;
- 8 Arnoldus Josephus (Arnold of Nol), geb. 5 mei 1905.

Zij werden allemaal geboren op Josepha's Hoeve. David Meijer kocht deze boerderij in 1909 en in hetzelfde jaar kocht hij ook de boerderij van zijn moeder in Vijfhuizen. Daarmee had hij in totaal 120 hectare, 15 are en 80 centiare eigendom. De twee boerderijen waren gemengde bedrijven, er werden koeien gehouden en aardappelen en bieten geteeld.

David Meijer liet in 1917 op zijn bezit in Vijfhuizen een nieuw woonhuis bouwen. Daarvoor legde zijn jongste zoon Arnold de eerste steen. Hij was toen twaalf jaar oud. Het kreeg de naam Henricus Hoeve, een verwijzing naar Henricus Meijer (1837-1886), de eerste eigenaar van dit deel in de Haarlemmermeerpolder. Het gezin verhuisde naar dit nieuwe huis.⁴ De oudste zoon, Henri Meijer, nam zijn intrek in Josepha's Hoeve. Hij trouwde op 25 mei 1921 te Koudekerk met Adriana Maria Koot.

David Meijer was een geziene man. Hij was niet alleen eigenaar van twee grote boerderijen, maar zette zich ook in voor de gemeenschap als gemeenteraadslid en lid van het waterschap voor de Haarlemmermeer. Louis Knuvelder⁵ schreef over hem:

En sinds hij daar was binnengekomen, kreeg zijn stem gewicht in elk college. Men wist: hij sprak niet gauw, maar wanneer hij dit eenmaal deed, dan was zijn meening goed verantwoord, had hij het voor en tegen overwogen, en dan was het uitermate moeilijk, hem van die meening af te brengen. Niet omdat hij stijfkoppig was, maar omdat hij zijn meening de juiste wist. Buiten de colleges echter, was deze vader Meijer de ongekroonde koning, men wist, nooit vergeefs een beroep op hem te doen om advies en hulp.⁶

4 Arnold Meijer legde op 27 juli 1917 de eerste steen. In november/december 2019 werd dit huis met de bijgebouwen aan de Hoofdweg 205 (Westzijde) te Hoofddorp vanwege luchthaven Schiphol afgebroken.

5 Louis Knuvelder was de eerste biograaf van Arnold Meijer en een aanhanger van zijn partij. Knuvelder was net als zijn oudere broer Gerard Knuvelder een katholiek publicist.

6 Louis Knuvelder, *Arnold Meijer. Leven en karakter* ('s-Gravenhage 1941), blz. 8.

Arnold Meijer (1905-1965) werd geboren in een welgesteld rooms-katholiek boerengezin in de Haarlemmermeerpolder. Hij wilde graag priester worden, maar door een persoonlijk conflict met de praeses van het seminarie kwam aan deze wens een einde. In die tijd raakte hij in de ban van het fascisme, de laatste grote politiek-maatschappelijke ideologie na liberalisme, conservatisme, socialisme en communisme. Hij werd in 1934 leider van Zwart Front en later van Nationaal Front. Eind 1941 werd deze politieke partij door de Duitse bezetters verboden. Meijer dacht na de Tweede Wereldoorlog vrijuit te gaan, maar dat was een misrekening. Hij werd veroordeeld wegens collaboratie. Na zijn vrijlating keerde hij terug naar zijn landgoed in Oisterwijk waar hij in 1956 een hotel-café-restaurant en bungalowpark oprichtte. Meijer ging nooit meer de politiek in, maar bleef tot zijn dood overtuigd van het fascisme. Zijn leven was een vallen en opstaan met grote teleurstellingen. Deze biografie geeft voor het eerst een boeiend en compleet overzicht van het roerige leven van deze markante persoonlijkheid, die serieus dacht 'alles voor het vaderland' gedaan te hebben.

